

ZMIANA METOD I FORM PRACY WYPOŻYCZALNI PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI W RADOMIU PO WPROWADZENIU SYSTEMU PROLIB

Renata Kołsut, Alicja Figarska, Andrzej Gawroński, Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu

Wprowadzenie systemu komputerowego PROLIB spowoduje istotne zmiany w pracy całej biblioteki, jej pracowników jak również naszych czytelników. Możliwości jakie on daje pozwolą w pełni zautomatyzować wszystkie czynności związane z rejestracją czytelników i dokonywanych przez nich transakcji wypożyczeń, zwrotów, prolongaty i rezerwacji.

Automatyzacja procesów bibliotecznych oprócz oczywistych dla każdego pozytywnych jej aspektów ma także doniosły skutek w postaci zmiany metod i form pracy z czytelnikiem, wynikłych z tej właśnie automatyzacji. Czytelnik przyzwyczajony do tradycyjnego sposobu korzystania z zasobów bibliotecznych, mało zorientowany w technologii komputerowej z chwilą przejścia biblioteki na nowy system, może zagubić się w tej nowej rzeczywistości a co za tym idzie w obawie przed kompromitacją zrezygnuje z jej usług. Aby do tego nie dopuścić personel biblioteki musi przekonać go do nowego sposobu korzystania z jej zbiorów, pokazać mu wszystkie możliwości systemu komputerowego jakich nie daje katalog czy kartoteka. Wymagać to będzie większego zaangażowania się bibliotekarza w podniesienie kompetencji czytelnicznych naszych użytkowników poprzez instruktaż indywidualny.

Zapisanie czytelnika w komputerowej bazie danych ułatwi pracę bibliotekarzy poprzez to, że nie będzie już potrzeby prowadzenia zeszytu nowo zapisanych czytelników, jak również tzw. kontrolek, z których korzystaliśmy w razie zagubienia przez czytelnika legitymacji z numerem. Umieszczaliśmy na nich podstawowe informacje o czytelniku, takie jak: nazwisko i imię, rok urodzenia, numer i datę zapisu, były one ustawiane w kolejności alfabetycznej. Program PROLIB pozwala na wyszukiwanie czytelników według różnych kryteriów np. nazwiska, daty zapisu, czy jego numeru. Numer ten można wprowadzić czytnikiem kodu paskowego z karty bibliotecznej czytelnika, albo z klawiatury. W przypadku gdy trudno ustalić numer czytelnika, znamy natomiast jego dane osobowe można przejść do przeglądu czytelników. Nie ma więc obawy, że czytelnik który zagubi naszą legitymację odejście nie obsłużony z powodu niemożliwości dostępu do konta.

Zbędne stanie się prowadzenie kartoteki kart książek wypożyczonych, gdyż każda książka oprócz własnego numeru będzie posiadała swój niepowtarzalny kod kreskowy, na nalepce z tyłu książki. Rejestracja wypożyczenia w systemie PROLIB jest procesem kilkustopniowym. W pierwszym kroku bibliotekarz musi odnaleźć właściwe konto, w tym celu podaje numer identyfikacyjny czytelnika, wprowadza go czytnikiem kodów kreskowych z karty bibliotecznej. Następnie należy podać identyfikator wypożyczanej książki, podobnie jak przy identyfikacji czytelnika za pomocą czytnika kodów kreskowych.

Książka wypożyczona automatycznie traci status dostępności, co oznacza, że inny czytelnik, korzystający z katalogu OPAK, tego samego egzemplarza nie będzie mógł już sobie zarezerwować. Ułatwi to proces wyszukiwania książki czytelnikom, którzy obecnie muszą wypisywać wszystkie egzemplarze danego tytułu z katalogu, gdyż nigdy nie wiedzą który będzie dostępny i czy w ogóle jakiś jest dostępny. Również bibliotekarz zaoszczędzi czas na poszukiwaniach, gdyż wiadomym jest, że książka która została zamówiona przez czytelnika poprzez katalog OPAK na pewno nie jest wypożyczona.

Zwrócenie książki do biblioteki powoduje pojawienie się w katalogu OPAK informacji o dostępności danego egzemplarza.

Moduł Wypożyczalnia systemu PROLIB automatycznie pilnuje terminów zwrotu książek wypożyczonych. Szczególnie przydatne dla pracy naszego wydziału będzie możliwość wydruku gotowych upomnień dla czytelników. Do chwili obecnej co roku pracownicy wypożyczalni pisali upomnienia ręcznie na specjalnych kartach. Automatyzacja tego procesu zaoszczędzi nasz czas na stałym wypisywaniu tych samych upomnień. do tych samych czytelników.

System daje bibliotekarzowi możliwość obserwacji historii wypożyczeń i zamówień każdego z czytelników. W starym tradycyjnym systemie wypożyczeń za pomocą rewersów, po zwrocie książki do

biblioteki, w koncie czytelniczym nie zostawał żaden ślad po jej wypożyczeniu, co uniemożliwiało tworzenie raportów i statystyk aktywności czytelniczej.

Kolejnym ułatwieniem dla czytelników będzie wyeliminowanie wypisywania rewersów na wypożyczone książki. W systemie PROLIB rolę rewersów przejmuje wydrukowane zamówienie, pod którym czytelnik musi się tylko podpisać. Będzie ono umieszczane w karcie czytelnika, jako dodatkowy dowód wypożyczenia książki.

Czytelnik poszukujący książek w katalogu OPAK ma kilka możliwości wyszukiwania dokumentów bibliotecznych:

- wyszukiwanie według numeru inwentarza
- według sygnatury
- według symbolu UKD
- według hasła przedmiotowego
- według autora
- opisu skróconego (tytułu)

Sam proces wypożyczenia książki nie powinien nastroić wielu problemów. Początkowo jednak każdego czytelnika należało będzie przeszkolić w tej procedurze. Pierwszą czynnością po zalogowaniu się w katalogu OPAC będzie wpisanie przez czytelnika swojego numeru z legitymacji (identyfikatora) oraz swojego hasła. Następnie należy wybrać jeden ze sposobów wyszukiwania książki. Jeżeli w bazie danych znajduje się dokument o podanych parametrach system automatycznie pozycjonuje się na nim. Jeżeli nie jest ona wypożyczona może zamówić ją sobie co automatycznie zmienia jej status z dostępnej na zamówioną. Natomiast gdy nie można zamówić (wypożyczona) danej pozycji wyświetlane są odpowiednie komunikaty, mówiące o przyczynie nie zrealizowania zamówienia.

Czytelnik ma możliwość zarezerwowania sobie dokumentu który w danej chwili jest wypożyczony. System automatycznie ustawi go w kolejce do wypożyczenia. W momencie jej powrotu do biblioteki książka ta uzyska status zarezerwowanej (żaden inny czytelnik nie będzie mógł jej wypożyczyć). Jeżeli występuje kilka egzemplarzy danej pozycji, wtedy system nie umożliwi rezerwacji danej książki, ale wyświetli odpowiedni komunikat i spozycjonuje się na pierwszym dostępnym dokumencie. Należy powiedzieć, że zamówić i zarezerwować dokument może tylko czytelnik który ma założone hasło. To dodatkowe zabezpieczenie przed wejściem niepowołanej osoby na konto, uchroni bibliotekę przed utratą książek. Hasło to będzie znane tylko czytelnikowi i bibliotekarzowi.

Ale tym co wprowadza naszą bibliotekę w XXI wiek dzięki systemowi PROLIB jest całodobowy dostęp do naszej bazy danych z dowolnego komputera mającego dostęp do internetu. Oznacza to, że nasz czytelnik nie będzie musiał osobiście udać się do biblioteki aby sprawdzić czy interesująca go pozycja jest w naszych zbiorach, będzie mógł również ją sobie zamówić lub zarezerwować poprzez sieć a odbierze ją sobie w terminie dla niego najdogodniejszym, bez obawy, że go ktoś uprzedzi.